

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ)

Izhaja vsako soboto.
Stane posamezna številka 75 p,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglas: prostor 1×55 mm
1.50 Din.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštne
proste.

Volilni boj.

Slovenec smo ubogo hlapčevsko ljudstvo, ki šele peto leto poskušamo rezati tudi v politiki sami svoj kruh.

V avstrijskih časih smo bili narod druge vrste, ki ni imel niti svojega gospodarstva in zato tudi ne svoje politike, ki ni nič drugega kakor urejanje gospodarskih vprašanj. Bili smo le hlapci tuje volje, tujega gospodarja, ki nas je vladal po »božji milosti« z bičem, železom in alkoholom.

Prav nič ni tedaj čudno, če rešujemo vsa težka gospodarska vprašanja pri kozarcih ali pa na shodih, kjer se naslanjamo na lepo in krepko donečih frazah političnih akrobatov.

Kaj čudnega potem, če se vrše vse volilne priprave v znamenju lova za mačdati, in če imajo največ zglede tisti kandidati, ki znajo na shodih krepko govoriti, ki pa ne poznajo niti toliko knjigovodstva, da bi znali kritizirati nepotrebne izdatke, ki se bodo nahajali v postavkah raznih ministrstev. Pa nič zato, za nadomestek treznemu delu bodo tolkli po parlamentarnih pulatih in potem bodo v lepo donečih stavkih v svojem časopisu poročali o svoji »gigantski« borbi za proletarijat.

Položaj je nerazčiščen in naše strokovne organizacije, ki stoje na stališču treznega dela, morajo s tem položajem računati, ter temu položaju prilagoditi svoje delovanje.

Povedali smo že enkrat, da se v volilni boj ne bomo vmešavali, ker stojimo na stališču delitve dela in ker je to delo političnih organizacij, zato se vanj ne bomo spuščali.

Vendar smatramo za svojo dolžnost poučiti naše člane vsaj o tem, kako naj se pri teh volitvah zadrže.

Pred vsem naj nihče ne misli, da mu naše organizacije odsvetujejo sodelovanje v politiki. Narobe! Politično delo je za proletarijat ogromnega pomena — celo odločilnega pomena, zato bodo imele strokovne organizacije le dobiček, če bodo njihovi člani politično dobro šolani. Vendar naj se pa to politično delo ne vrši v strokovnih, temveč v političnih organizacijah.

Na shodih in zborovanjih naj naši člani zahtevajo od govornikov, da jim ti pojasnijo program stranke v imenu katere nastopajo.

Vprašajo naj jih kakšno stališče zavzemajo k razrednemu boju.

Zlasti naj pazijo naši člani na to, kakšno stališče zavzema dotična stranka k našim strokovnim organizacijam.

Govornik se mora jasno izraziti, če je zanje ali ne.

V slučaju, da bi kateri izmed govornikov, govoril proti našim strokovnim organizacijam, ga vprašajte katera skrinjica je od dotične stranke, da boste vedeli kam ne smete vreči kroglice.

One govornike pa, ki bi se hoteli izmuzniti s kako dvolično izjavo o naših strokovnih organizacijah, je pa treba izrecno vprašati ali odobravajo smer amsterdamske strokovne internacionale ali ne?

Naše članstvo mora skrbeti, da bo pri teh volitvah pritisnilo na one politične stranke, ki žele njihovih glasov, da bodo porabile volilni boj za politično vzgojo naroda in ne za frazerstvo, kakor je bilo to do sedaj v navadi.

Če dosežejo naše organizacije v tem volilnem boju to, kar smo zgoraj omenili, potem smo dosegli lep uspeh na poti osvoboditve proletariata.

Rudar.

Rudarska stroka je ena najvažnejših panog v industriji. Ona je velikega pomena za gospodarski razvoj vsake države. Zato pa tudi vidimo, da so države, ki imajo bogate zaloge črnega diamanta, industrijsko in gospodarsko najbolj razvite. Sicer se nahaja eksploatacija premogovne produkcije danes še izključno v rokah velikih premogovnih trustov, to je v rokah kapitalistov, vendar so dani ravno v tej stroki pogoji, da si pridobi delavstvo največ socialnih pravic, ker vsako drugo industrijo zadene pogosto kriza, katero občuti delavstvo potem pač najhujše, kar se v rudarski industriji nikdar ne dogaja v toliki meri. Kako velikega pomena je rudarstvo, je razvidno iz tega, da se kapitalizem najbolj trudi, da bi obdržal še nadalje ta bogati vir dohodkov v svojih krempljih. Golo delo je, da se je celo zadnja svetovna vojna v veliki meri sukala tudi okoli rudarske industrije in vprašanja: kako bi mogle države upleniti čim več premogovnikov. Da je bilo mogoče zadnje svetovno človeško klanje vzdržati več let, je iskati vzroka v tem, da se je nahajala vsa premogovna produkcija v rokah kapitalizma, ki mu je donajala ogromne dobičke. Torej kratka, rudarska stroka je danes največja opora kapitalističnega sistema, in dokler se ne posreči te važne industrijske panoge iztrgati kapitalistom iz rok, jo socializirati, to se pravi podružabiti, toliko časa ni mogoče misliti na pravičnejšo človeško družbo.

Uvideti je torej treba, kako velikega pomena je rudarska industrija, ki je glavni steber kapitalizma.

Drugo, ki je za nas še važnejše, je: kakšno je stanje tistih trpinov, ki spravljajo ta zaklad iz podzemeljskih rovov. Rudarski poklic je težak in nevaren. Rudar je v največ slučajih naslednik svojega očeta in mora že v svoji zgodnji mladosti, v času, ko bi njegovo mlado telo najbolj potrebovalo svežega zraka in proste narave za razvoj telesnih moči, laziti v podzemlju.

Radi slabih socialnih razmer pa se mora odpovedati uživanju narave, ter se podati globoko pod zemljo, da si v potu svojega obraza zasluži kosček kruha in pomaga s tem očetu preskrbeti družino. Oropan svežega zraka dela v temnih rovih in koplje črni diamant v nevarnosti, da ga zasuje zemlja. Na eni strani vedno v vlagi, na drugi strani pa v neznosni vročini je na hudem prepihu, kar

ima slabe posledice. Radi teh izrednih podzemeljskih delavnih razmer je samoobsebi umljivo, da je rudarjev življenje in zdravje vedno v nevarnosti.

Če pogledamo rudarja trpina, vidimo na njegovem obrazu izraz trpljenja in ni čudno, če razsajajo ravno med rudarji raznovrstne bolezni, posebno pa jetika, ki je spravila mnogo teh trpinov v prerani grob.

Tak je torej položaj onih, ki se vedno bore v smrtni nevarnosti in kopljejo premog, ki se spremeni potem v suho zlato in tako omogoči kapitalistu najrazkošnejše življenje.

Ravno pri rudarjih se pokaže v najbolj kruti luči ves nečloveški čut kapitalističnih mogotcev, ki v svojem poželenju po denarju ne vpoštevajo okoliščin in težav, ki obdajajo rudarja pri njegovem delu. Rudar čestokrat svoje rodbine ne vidi več dni in je skoro niti ne pozna, ki pa kljub velikim naporom svojega očeta trpi največje pomanjkanje. In ko se tak revež zgrudi pod težo dela, so nedolžni otroci potem brez kruha in so predani na milost in nemilost usode. Toda v očeh kapitalista je rudar samo sredstvo za uspešno izkoriščanje in pomnožitev njegovega dobička.

Naravna posledica tega je torej bila, da so se rudarji prvi začeli boriti za skrajšanje delovnega časa in zboljšanje gmotnega položaja delavstva. Vodili so ostre boje proti svojim izkoriščevalcem, niso se ustrašili žrtve in potokov krvi za doseg svojih ciljev. Nobena druga stroka delavstva ni bojevala tako hudih bojev za svoj obstanek, kakor ravno rudarji. In ravno to, kar so oni dosegli, je bila podlaga drugih delavskih pridobitev. Rudarji so prvi priborili Surni delavnik, nezgodno, bolniško in starostno zavarovanje. Sicer te pridobitve še ne odgovarjajo popolnoma delavskim zahtevam, vendar je dan predpogoj za uspešen razredni boj, ki bo osvobodil delavstvo iz suženjstva kapitala.

Zatorej je najvažnejša naloga rudarjev, da vzamejo podjetnikom to najvažnejšo panogo industrije, in naj jo socializirajo, da bo služila lahko interesom celokupnosti.

Da pa se bodo mogli rudarji uspešno bojevati, je pa potrebno, da pravilno pojmujejo razredni boj. — Podlaga razrednega boja ne bodo našli ne na verski in ne na narodni podlagi, ampak le v skupnem delu, spoznavanju svoje lastne moči in širjenju izobrazbe na socialističnemu temelju. J. A.

Kaj so »Delavske novice«?

Novembra meseca l. 1921, ko so začele izhajati »Delavske novice«, se je naše okrožno tajništvo informiralo pri uredništvu »Delavskih Novic«, kakšno smer bo list zastopal. Na to vprašanje je uredništvo odgovorilo sledeče:

»Naš list ni uradno glasilo nobene organizacije. Kakor je razvidno iz pisave lista, se borimo za ujedinenje vsega socialnega delavstva v enotne strok. organizacije, v katerih ne sme biti nikake politike, ampak je treba voditi izključno strokovno, delavsko politiko.

Mi smo internacionalisti, kar je razvidno iz pisave lista.

Ali ni lep namen zedinjenje vsega socialističnega delavstva v enotno strokovno organizacijo! Tudi mi vedno delamo na to, da združimo delavstvo v jake in dobre organizacije, ki bodo zmožne voditi protikapitalistični boj.

Imeli smo enotne organizacije, katere pa so razne vroče glave in hujskači razbijali tako dolgo, dokler del nezavednega delavstva niso odtrgali od celote, objubljaljoč mu med in mleko. Vse te vroče glave in hujskači so se zbrali okrog »Delavskih Novic« in demagogično zakričali, da so za zedinjenje vsega socialističnega delavstva v enotne strokovne organizacije, katere so malo popreje razbi-

jali. Združiti so hoteli socialistično delavstvo in ga obenem odtrgati od vsakih političnih vezi. To se pravi, napraviti so hoteli slepo maso, ki se bo borila za trenutne uspehe, borbo za svoj socialni položaj, ki je v najtesnejši zvezi s politiko, pa pustili vnevar. Le demagogi, ki se igrajo z delavstvom, so zmožni razbijati enotnost delavskega pokreta!

V zadnjem času so pa »Delavske novice« zavzele drugo smer. Nezavisnost je izginila, pravijo pa tudi, da se mora delavstvo zanimati za politični položaj, če se hoče otrestiti kapitalističnega izkoriščanja.

Demagogi so uvideli, da strokovno organizirano delavstvo vendarle ni tako slepo, da bi drvelo v njihove »enotne organizacije«. Pa so pogruntali drugo! Delo za enotno organizacijo je pretežko. Boljše bo, če mesto enotne organizacije, napravimo enotno fronto, češ, delavstvo je lačno in raztrgano in se mora združiti. In res so prišli z novim »šlagerjem« — z enotno fronto, med staro šaro pa so pometali enotno organizacijo socialističnega delavstva.

Barometer se premika pod zračnim pritiskom, demagogi okrog »Delavskih Novic« in »Strokovne borbe« pa pod pritiskom vsakočasnega političnega položaja.

Mladinsko gibanje v Ljubljani.

Med ljubljansko delavsko mladino je opažati zadnje čase prav živo in veselo gibanje.

Zlasti med kovinarskim naraščanjem je zaznamovati znaten napredek, ki nam obljublja, da bo dosegla samo ta sekcija v najkrajšem času preko 150 članov.

Naše organizacije do pred kratkim mladinskemu gibanju niso polagale one pozornosti, ki jo to gibanje zasluži.

Vse preveč so zaverovane v tekoča dnevna vprašanja tako, da jih je težko navdušiti za stvari, ki imajo

svoj pomen za bodočnost. Naše delavstvo je še preveč zaverovano v svoj lastni dobrobit, a ne gleda prav nič v bodoča leta! Zato je pripravljeno žrtvovati svoji organizaciji le toliko, kolikor potrebuje ta za mezdna gibanja. One dalekosežne načrte morajo pa organizacije zanemarjati, če ravno je to glavni vzrok, da se vrtime v kolobarju in ne moremo napredovati.

Treba je pa vedeti, da organizacija, ki nima svojega pomladka, ni vredna, da živi. Današnje organizacije je mogoče zboljšati le z narašča-

jem, in če tega ne bodo imele, bodo prej ali slej v — stari šari. —

Zavedajoč se važnosti tega vprašanja so nekateri sodrugi takoj po strokovnem kongresu pričeli delovati na rešitvi tega vprašanja. Na II. plenarni seji Strokovne komisije je bil predložen predlog za ustanovitev mladinske organizacije in predložena so bila obnem njena pravila. Ona naj bi bila samostojno delujoča organizacija pod okriljem Strokovne komisije.

Plenarna seja je ta pravila potrdila, nakar so bila takoj predložena policijskemu ravnateljstvu v odobrenje.

Policijsko ravnateljstvo je pa potem, ko je zadrževalo pravila preko štiri tedne, odgovorilo, da pravil ne potrdi, ker Strokovne komisije — ne pozna.

Zalostne razmere morajo vladati pri tem ravnateljstvu, če ne pozna niti Strokovne komisije, ki je največja združitev strokovnih organiza-

cij, ki štejejo preko 15 tisoč članov in izdaja vrhu tega še svoj list, ki je eden najbolj razširjenih tednikov v Jugoslaviji.

Na ta način se je ustanovitev mladinske organizacije zakasnila. Zato smo morali prenesti delovanje mladine v posamezne sekcije, ki so priložne strokovnim organizacijam.

Na zadnjem sestanku naše mladine, ki se je vršil pred 14 dnevi, se je sklenilo ustanoviti

»ligo skautov«.

O pomenu in važnosti te organizacije bomo poročali v prihodnji številki »Delavca« podrobneje. Za danes povemo le še to, da so podobne organizacije ustanovljene že po vsem svetu. Njih namen je: zbuditi smisel za naravo in poplmenjenje človeštva. — Zalibog je večina teh organizacij v rokah buržoazije. Že danes opozarjamo vse, ki se za ta vprašanja zanimajo, naj prijavijo svoje sodelovanje na naše uredništvo.

Izobraževalno delo in strokovne organizacije.

Pridobiti volilce je koristno in potrebno, potrebneje in koristnejše je vzgojiti socialiste. (V. Adler.)

Načenjamo s tem člankom novo vprašanje, ki ga morajo tudi rešiti strokovne organizacije: vprašanje izobraževalnega dela.

Razvoj strokovnih organizacij nas je privedel do tega vprašanja in strokovno organizirano delavstvo ne bo moglo iti preko njega. Izobraževalnega dela v širšem pomenu besede strokovne organizacije do danes niso poznale. Višje delavske mezde in krajši delavni čas: to je bila parola izmučenih delavskih mas po končani svetovni vojni. Gospodujoči razred je bil pred štirimi leti zelo oslabil in v tem položaju je bil primoran napram delavstvu popuščati in mu dati koncesije. Proletariat se svoje moči ni zavedal, zahteval je le več kruha in več počitka. S tem pa, da je delavski razred polagal važnost samo na ti dve pridobitvi, je zanemaril svojo delavsko politično in strokovno izobrazbo in notranji preustroj svojih vrst.

Tekom štirih let pa so se meščanske vlade opomogle in tako do danes popolnoma konsolidirale. Svoje pozi-

cije so popolnoma zamenjale. Medtem, ko so se v povojnem času nahajale meščanske vlade v obrambnem boju in je stalo delavstvo v napadalnem boju, je danes temu ravno nasprotno: brani se proletariat in napada buržoazija.

To dejstvo moramo mi konstatirati, ker se strokovno organizirano delavstvo nahaja pred pragom nove dobe: najhujšima obrambnim bojem. Pasti mora vsak čas 8urni delavnik in znižale se bodo obnem tudi delavske mezde; kajti, kakor hitro se delavstvo ni zavedalo škodljivosti akordnega dela, je bil 8urni delavni čas zgubljen. Ni pa seveda s tem rečeno, da je premagana ideja 8urnega delavnika, kajti te ideje si delavstvo nikdar več ne bo izbrisalo iz svojih glav.

Nastalo pa je s tem vprašanjem novo vprašanje: kaj sedaj? In mi trdimo: da je za strokovno organizirano delavstvo nujno potrebno, da se zbere vse sile pri izobraževalnem delu, kajti šele tedaj, ko bo delavstvo zadostno izobraženo, bo zmožno spoznati pravi in resnični pomen in vrednost 8urnega dela.

V Sloveniji ima delavstvo delavske kulturne organizacije (o socialističnih ni ne duha ne sluha, ker se

še socialističnega naslova boje), ki pa niso na svojem mestu in ne morejo ali nočejo zadostiti potrebam delavstva. Zato se mnogo govori o kulturnih nalogah strokovne organizacije. Ako strokovna organizacija doseže svoj glavni namen: pribori svojim članom višje mezde in krajši delavni čas, pripomore delavcu do boljšega gmotnega življenja, opravi s tem že del svojega izobraževalnega dela.

Toda strokovna organizacija mora stremeti za tem, da privede delavstvo tudi do tega, da porabi svoj prosti čas v svojo korist in korist delavskega razreda, sicer doseže delavstvo v razrednem boju le trenutne uspehe in lahko priborjene pravice potem v vsakem času izgubi.

Čim boljše so poučeni člani organizacije, čim večje je razumevanje za uspešno strokovno gibanje, tem večje uspehe more zaznamovati strokovna organizacija. Tudi militarizem ne gleda le na število vojakov in orožja, temveč polaga mnogo večjo važnost na duh, ki drži armado v strogi železni disciplini biča, tako je vzgojni duh važen tudi v strokovni organizaciji. Razlika mora biti le ta, da mora v strokovni organizaciji vladati duh in disciplina razuma in ne biča.

Iz Alerjevega izreka si torej lahko sestavimo bodočo nalogo:

Pridobiti nove člane je potrebno in koristno. Iz članov, ki plačujejo prispevke in sprejemajo podporo napraviti vojake za razredni boj je tudi naloga strokovne organizacije, ki ji mora posvetiti večjo pažnjo.

Besedo imajo delavci!

Naše organizacije. Kovinarska stroka.

III. redna skupščina (kongres) O. D. K. se bo vršila v dneh 1., 2. in eventuelno tudi 3. aprila 1923 na Jesenicah z naslednjim dnevnim redom:

1. otvoritev kongresa.
2. volitev verifikacijskega odbora.
3. poročilo: a) tajnika, b) blagajnika, c) kontrole).
4. delo za enotno kovinarsko organizacijo v Jugoslaviji, referent s. Fr. Svetek.
5. sprememba pravilnika, referent s. K. Jankovič.
6. socialna politika, referent s. J. Golmajer.
7. stavkovna in tarifna politika, referent s. J. Jeram.

8. tisk organizacije, referent s. V. Vrtnar.

9. gospodarska politika, referent s. J. Otorepec.

10. volitev novega odbora, nadzorstva in razsodišča.

11. razno.

Ta dnevni red se bo spremenil v toliko, v kolikor bodo poslale podružnice svoje predloge.

Na podlagi § 11. točke 3. in 5. društvenih pravi ima vsaka podružnica pravico do enega delegata, ako šteje podružnica več kakor 50 članov, odpade na vsakih nadaljnjih 200 članov en delegat.

Na podlagi § 11. točke 5. društvenih pravil imajo podružnice pravico do delegatov kakor sledi:

Jesenice 4, Ljubljana 2, Celje 1, Javornik 2, Dobrava 1, Štore 1, Guštanj 1, Fala 1, Tezno 2, Kamnik 2, Muta 1, Litija 1 in Lesce 1. Ti delegati naj se volijo na tozadevnih članskih sestankih.

Vimenu centralnega odbora O. D. K.

Predsednik: Tajnik:

F. Svetek l. r. Joža Golmajer l. r.

Ljubljanska podružnica kovinarjev je imela v nedeljo, dne 4. t. m. svoj redni letni občni zbor v dvorani restavracije pri »Levu«.

Udeležba ni bila pohvalna. Vsekakor je bilo zbrano na tem občnem zboru jedro ljubljanskega kovinarskega proletariata, to so bili sodrugi, ki se zavedajo položaja. Mnogo jih je bilo, ki so šli raje na kako predpustno veselico in pri tem popolnoma pozabili na svojo dolžnost napram skupnosti. Mnogo jih pa je, ki mislijo, da sedaj itak ne morejo kaj doseči in čakajo, da bodo drugi zanje delali in da je desti, če potem čez tiste, ki delajo, zabavljajo. Taki ljudje so vedno le orožje v rokah kapitalistov, kajti z ljudmi, ki se zavedajo svojega položaja, kapitalisti ne morejo delati, kar hočejo.

Popolnoma so pozabili na nakane kapitalistov preteklega leta in zlasti nakane vodstva Strojnih tovarn in livarn d. d. v Ljubljani, ki je hotelo preplaviti vso Jugoslavijo z inozemskim delavstvom, da bi si s tem ustvarili rezervno armado kovinarjev, da bodo kapitalisti lažje izvedli sklepe svoje organizacije, ki so, da morajo do meseca aprila t. l. odpraviti 8-urnik in uvesti 9 in 10 urno delo in znižati plače za 25%.

Kratko rečeno, da so danes kapitalisti v ofenzivi in mi v defenzivi.

kor da bi jih metala človeška roka. Tako je prižgal Jernej strašno bakldjo.

Ljudje so stali in so trepetali — kdo bi gasil ta ogenj sodomski, ki ga je gnal veter kakor goreč oblak preko doline, nosil ga proti brezvezdne mu nebu kakor velikansko ptico z ognjenimi peroti? Odkriti so stali tam vsi blede, v greh strmeči, trepetajoči, in splašena srca so stokala jecljajoče molitve.

Pa se je prikazal med njimi dolgi Jernej, z opečeni rokami in osmojenimi lasmi. In se je zasmel veselo.

»Po pipo sem šel, ljubi moji. Ni sem hotel, da bi zgorela tudi moja pipa, ki sem jo pozabil doma, ko sem šel na pot. Kaj ne gorijo prijazno moj dom, kaj ni lep moj ogenj? Kdor ima pipo, naj si jo prižge; dovolj je kuriva!

Vtaknil je pipo v usta, roke je uprl v boke in je gledal v ogenj.

»Jernej je zapalil!

In komaj so vzkliknili, se mu je stemnilo pred očmi, opotekel se je in zgrudil na tla.

»Bijte!

Z gorečimi treskami so bili po njem, z okovanimi petami so stopali po njem, vsi opaljeni in osmojeni.

»V ogenj z njim!

Prijeli so ga, krvavega, ožganega, kakor je bil, zamahnili so trikrat z njim in visoko so prasnile iskre iz plamena; ko so stopali Jernejevi pogrebcji z ognja, so bili črni v roke in v obraz.

Tako se je zgodilo na Betajnovi. Bog se usmili Jerneja in njegovih sodnikov in vseh grešnih ljudi!

Podlistek.

Iz Cankarjeve torbe.

(Hlapec Jernej — slovensko delavstvo.)

Leta 1907. — v času volilnega boja — je prenesel Ivan Cankar svoje najlepše delo: »Hlapec Jernej in njegovo pravico« v zbranih mislih v slovensko leposlovje. Delo, o katerem je izjavil največji sodobni ruski pisatelj Maksim Gorkij, da ne pozna podobne knjige v svetovni literaturi je napisal v istem času, ko je kot socialistični kandidat stal med proletariatom in mu razgaljal gnus današnje človeške družbe.

»Hlapec Jernej — slovensko delavstvo (pravijo, da je on posebljen slovenski narod) — hodi od Poncija do Pilata in zahteva pravice. Povsod naleti na posmehovanje in nerazumevanje, od Ljubljane do Dunaja ga sprejemajo sami tuji, ki ne vedo, da žive od žuljev Jernejevih rok. Cesar, sodniki in birači, vsi so sami čudaki; povsod mu pokažejo temnico.

Jernej se naposled vrne; samo z župnikom želi še govoriti.

Prijazen gospod je bil župnik, debel in rdeč, in smehljal se je.

»O Jernej, o Jernej, kod si romal, da si tako star in tako slab?»

Jernej je stal pred durmi, vzravnaval je upognjeni hrbet, izpod obrvi so se mu zasvetile oči.

»Nič ne bom sedel, nič ne bom pričakoval, zakaj pozno je že in truden sem! — Po svetu sem romal, od birača do sodnika, od sodnika do cesarja. Pravice ni pod nebom, zakopali so jo sto klafter pod zemljo, težko skalo so zavalili nanjo. Jaz pa je ne iščem več na zemlji, birači in sodniki so zatajili Boga, izdali besedo in zapoved. Pri Bogu iščem pravice, pri

njem samem, ki je sodnik nad vsemi sodniki! Odprite pismo, ki ste njegov služabnik, razložite njegovo besedo, razsodite mojo pravdo po njegovi pravici!

Župnik je stopil k Jerneju, prijel ga je za roko, zakaj usmiljen je bil. »Ne tako Jernej! Veliko hudega so ti storili, nekrščansko so ravnali s teboj — ampak odpusti jim, kakor je Bog odpustil tistim, ki so ga preganjali!

Jernej je izpustil župnikovo roko, gledal mu je srepro v obraz, z bolnosvetlimi očmi, in govoril s trdim glasom kakor nikoli poprej.

»Ne govorim o usmiljenju, o odpuščanju nič — o pravici govorim! Razsodite po božji besedi, po naukih njegovih in zapovedih! Služabnik božji ste, iz vaših ust bo govoril, z vašim jezikom! Ali je Bog na moji strani, ali je na strani biračev in krivičnih sodnikov — to razsodite! Truden sem, rad bi že stopil v svojo hišo rad bi legel na svojo posteljo.«

»Hude in krive so tvoje misli, Jernej!

»Razsodite!

»Ukloni se, Jernej, tudi krivici se ukloni; Bog bo sodil!

»Neskončno je pravičen — kje je njegova pravičnost? Ali je dom moj po njegovi pravici, ali čegav je? To naj razsodi, to mi povejte, ki ste njegov apostelj!

Trd in osoren je bil njegov pogled, kakor od kamna njegov obraz; vsa bridkost je izginila iz srca in vse zaupanje.

»Ali je pravica pri Bogu, ali je ni?»

»Bogokletne so tvoje besede, Jernej!« se je zgrozil župnik in je stopil za korak nazaj, zakaj strah ga je bilo. »Če stopiš pred Boga, ne tirjaj stoji temveč poklekni in prosil in jokaj!

»Ne bom prosil in ne bom jokaj, moja pravica je božja pravica; kar je sam ustanovil, ne bom razdiral, kar je govoril, ne bom tajil! Dolžnik je moj; ne klečim — stojim pred njim in tirjam!

Še je bilo krvi v njegovem obrazu: prikazala se je nenadoma na čelu, na licih; in ustnice so se mu tresle.

»Razsodite! Tisto besedo recite, ki sem čakal nanjo toliko grenkih dni: ali je pravica, ali je ni — Ali je Bog ali ni Boga!

Ob takih besedah je župnik strepetal, iztegnil je trepetajočo roko in je stopil nazaj do zida.

»Stran nevernik!

Še je čakal Jernej, gledal je s svetlo strmečimi očmi.

»Stran, bogokletnik!« je vzkliknil župnik.

Počasi se je okrenil Jernej in je šel; s trdimi koraki je šel, nič več upognjen, nič več bolan, v srcu nič bridkosti in upanja nič več.

Mračilo se je, s polja so se vračali kmetje in posli. Takrat se je prikazal petelin na Sitarjevi strehi, rdeč in tenak je švignil visoko proti nebu. Nato se je pokazal petelin na skednju, na hlevu, na šupi, na obeh kozolcih; velik je bil plamen, segal je od zemlje do nebes. Goreče treske so padale v kolobarju na žareče polje, ka-

Seveda jih je danes še mnogo, ki mislijo, da je ofenziva samo takrat, kadar se gre za zvišanje plač in ne mislijo na to, kako bo takrat, ko bodo morali zopet delati namesto 8 ur dnevno 9 in 10 ur dnevno poleg tega pa še 25% ceneje.

Vsega tega pa so se zavedali na občnem zboru zbrani sodrugi, kar dokazuje tozadeven sklep, ki so ga napravili. Sklenili so, da se od 7. tedna naprej zvišajo prispevki za 1 dinar tedensko, katerega ne bodo odračunali centrali, temveč bo ostalo pri podružnici in je namenjen za lokalni stavkovni sklad.

Temelj temu lokalnemu stavkovnemu skladu je dal naš dolgoletni član veteran s. Kajo Delič z 100 Din. in upamo, da bodo ostali, ki niso bili navzoči, ta sklep občnega zbora pozdravili in izvrševali.

Odbor, ki je deloval v preteklem poslovnem letu je dobil odvezo in priznanje za svoje delo.

V novi odbor so bili izvoljeni naslednji ss.:

Predsednik Vinko Vrankar, podpredsednik France Hribar, tajnik France Vidmar, tajnika namestnik Ignacij Gorenc, blagajnik August Schley, namestnik blagajnika Kocjančič Rok, odborniki: Fr. Štrus, Ivan Selan, Tone Žagar, Jože Hlebš, Rudolf Dejak, Jože Teran, Al. Arnšek, Andrej Aichholzer, Lepša Josip, Jože Umek, Sirovec, Franc Gorišek in Viktor Batič. Namestniki: Jerina, Mihevc, Špehar, Friškovec in Skaberne. Nadzorstvo: Ropret, L. Arnšek in Jordan.

Kamnik. Podružnica kovinarjev v Kamniku sklicuje v nedeljo 11. februarja 1923. v gostilni pri »Mošku« redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo nadzorstva; 5. poročilo delegata centrale iz Ljubljane o položaju kovinarjev in njih organizacij; 6. volitev novega odbora in obratnih zaupnikov; 7. raznoterosti. Dolžnost vsakega člana in vsake članice je, da se zbora udeleži, ker se bodo izvolili delavski zaupniki, ki bodo delavstvo ščitili v bodočem letu pred novimi napadi. Sodrugi in sodružice! Na delo do zadnjega moža. Naj živi delavska solidarnost! — Odbor.

Občni zbor celjske podružnice kovinarjev se v nedeljo 4. febr. ni mogel vršiti, ker ni bilo navzočih toliko članov, kolikor predpisujejo društvena pravila.

Pripomniti je treba, da je doseđani odbor te podružnice nad vse zanikno posloval, zlasti pa še slabo gospodaril. Zato je centralni odbor na svoji 23. seji sklenil uvesti proti temu odboru strogo preiskavo.

V to svrhu je določil petčlansko komisijo, ki posluje v prostorih okrožnega tajništva ob delavskih od 6. do 8. zvečer in ob nedeljah od 8. do 12. ure dop.

Sodrugi, ki žele tej komisiji podati kakih pojasnil, ali žele kakih drugih informacij naj se zglase v omenjenem času. Predsednik te komisije je s. Kolarič.

Novi člani, ki bi želeli pristopiti k organizaciji naj se istotako zglase pri omenjeni komisiji.

Ko bo komisija izvršila svoj posel bo sklican takoj nov občni zbor, na katerem bo ta komisija podala svoje poročilo.

Celjskim kovinarjem priporočamo, naj se zgamejo in naj si postavijo ob pravem času svojo organizacijo. Sicer jih bodo našli dogodki, ki prihajajo, nepripravljene.

Kemična stroka.

Mojstrana. V podružnici kem. del. v Mojstrani se je vršil dne 4. t. m. ob 2. pop. občni zbor. Poročali so predsednik, tajnik, blagajnik, nadzorstvo in knjižničarja; sledilo je poročilo o položaju, volitev delegatov in odbora. Občni zbor je sklenil sledeče: 1. da se vršijo mesečni strokovni shodi, na katerih poročajo odbor, nadzorstvo in obratni zaupniki o položaju itd.; 2. da se nabavijo od pretelke veselice knjige za knjižnico; 3. da podružnični odbor sodeluje

z osrednjim odborom kem. del. za organiziranje delavskih turističnih izletov. Izvolil se je po poročilih odbora soglasno sledeči novi odbor: Franc Čebašek, Franc Hrastar, Fran Bernik, Franc Florjančič, Franc Jakopič, Janez Lešnik, Miha Zima, Franc Osenk, Franc Rekar, Jan Rabič, Kristjan Lotrič, Jan Bernik; za predsednika podružnice je bil izvoljen Franc Čebašek, in obenem za za delegata na kongresu kem. del.

Zagorje. Po nalogu in sklepu odbora sekcije steklarjev v Zagorju in Hrastniku se vrši 18. t. m. ob 9. dop. občni zbor sekcije steklarjev. Dnevni red: 1. poročilo predsednika, zapisnikarja, blagajnika in nadzorstva; 2. poročilo o položaju v preteklem in sedanjem letu; 3. taktika — odobritev pravilnika — sekcijski prispevek — volitev načelstva in raznoterosti. — Pozivljamo članstvo podružnice v Zagorju, kakor tudi v Hrastniku, da si izvoli v vsaki podružnici po dva do tri delegate za kongres kemičnih delavcev Slovenije.

Celje. Za podružnico kem. del. se bo ponovno vršil strokovni shod v nedeljo 11. t. m. ob 9. dop. v prostorih »Jugoslova« v Gaberjah. — Sodrugi in sodružice, udeležite se tega shoda polnoštevilno.

Medvode - Goričane - Vevče. Za delavstvo papirnic Medvode-Goričane-Vevče se je z 30. januarjem t. l. povišala temeljna dnevna mezda povprečno za 4 dinarje. Delavstvu v Goričanah se izplača poleg tega tudi za teden od 23. do 30. januarja nazaj. Dogovor se je sklenil 5. t. m. pri zvezi industrijev za Slovenijo; zastopane so bile združene papirnice in zveza industrijev na eni strani, in Jugoslovanska strokovna zveza in Osrednje društvo kemičnih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo z zaupniki delavstva na drugi strani. Dogovor, ki se je sklenil po nalogu podjetja in Jugoslovanske strokovne zveze, priobčimo v prihodnji številki.

Zidanost. V podružnici cementnih del. v Zidanem mostu se je vršil dne 2. t. m. strokovni shod, na katerem je poročal tajnik osred. dr. Ker je bila udeležba srednja, se vrši v nedeljo 18. t. m. zopet strokovni shod in sicer ob 2. uri pop. v gostilniških prostorih g. Perdiha. Polnoštevilna udeležba dolžnost.

Živilska stroka.

Osrednje društvo živil. delavcev in sorodnih strok naznanja, da so mesarji na Vrhniki, peki v Ljubljani, mlinarji pri Petru Majdiču v Celju, mlinarji Joštovega mlina v Medlogu, peki v Mariboru in špediterski delavci v Mariboru v mezdnem gibanju. Nikdo naj ne sprejema dela v omenjenih podjetjih, dokler se gibanje ne konča, kar bomo pravočasno še poročali.

Pivovarna »Union« v Ljubljani v ponižnem kesanju.

Delavstvu je znano, kako je ravnalo vodstvo pivovarne »Union« s svojimi sodarji, ko je sklepalo pogodbe s sodarskim »mojstrom« Tišlerjem.

Izdelovanje in popravljanje sodčkov je prenesla deloma iz pivovarniške delavnice v delavnico Tišlerja. Ta gospod je bil z delom seveda preobložen, ker je preveč naenkrat zagrabil in pomočniki so morali seveda delati od 5. ure zjutraj pa do tudi do 1. ponoči. Na naša opozorila inšpekciji dela se ista prav nič ni zmenila za kršitve zakona in zakonskih odredb. Pa ne samo to. Sodčki, ki jih je izdelal ta mojster, so bili v veliki meri docela neuporabni. Poleg tega so pivovarno stali mnogo več, kakor v lastni režiji.

Tišler sam je vse to videl: pivovarna je izdala za njegove sodčke mnogo več denarja, kakor bi bilo potrebno, ako bi vodstvo imelo izdelovanje v lastni režiji, sodčki so bili v precejšnji meri neuporabni; ako bi se to nadaljevalo, bi spravil ob kruh vse sodarje v pivovarni. Tišlerja je seveda to bolelo in pred kratkim jo

je odkuril, baje v Italijo. Pustil je za seboj precej dolga, svojo ženo in 4 nepreskrbljene otroke. Vodstvo pivovarne je delavnico zaprlo in zapečatilo — pomočniki so brez dela, kar je deloma prav, ker so grešili zoper ostalo delavstvo v pivovarni, posebno pa sodarje, ki imajo sedaj za to zadoščenje; tovarna pa, — ki je kopala delavstvu jamo, se je sama vanjo prevrnila. — Delavci! Sodite pivovarno, sodite Tišlerja, sodite njegove pomočnike, sodite nas in videli boste, da so se naše besede do pičice izpopolnile. Razočarani ste vi in pivovarna, a ne mi!

Celje. Osrednje društvo živilskih delavcev podružnica v Celju sklicuje ponovno na dan 11. t. m. ob 9. uri dopoldne v prostore gostilne »Janžek« svoj redni letni občni zbor. Občnega zbora se morajo udeležiti vsi člani podružnice. — Odbor.

Rudarska stroka.

Zabukovca. Občni zbor »Unije slovenskih rudarjev« v Zabukovci se bo vršil 11. t. m. in ne 4. t. m., kakor smo poročali v 5. številki »Delavca« in sicer v gostilni g. Vovk-a v Grižah točno ob 10. dopoldne. — Odbor.

Lesna stroka.

Novi kapitalistični triki! Vodstvo tovarne kopit v Loki pri Žušmu je meseca decembra 1922. vrglo radi pomanjkanja dela delavce na cesto. Po novem letu pa je začela ista tvrdka sprejemati delavce zopet v službo, proti čemur bi mi ne ugovarjali, ugovarjati pa moramo le načinu in pogojem, ki se stavijo sprejetim delavcem. — Vsak delavec mora podpisati predno nastopno službo nekakšen reverz, s katerim se vsakemu delavcu prepoveduje pristop k strokovni organizaciji. Komentarja k temu ni potreba, ker vsebina reverza govori vse. K temu imamo samo pripomniti, da krši podjetje § 33. ustave (za katero so predstavniki kapitalistov glasovali) in § 35. zakona o zaščiti delavcev, ki pravi, da je zajamčena pravica delavskega združevanja. Da se zakonni povsod in od vsakogar izvršujejo, imajo skrbeti oblasti, v prvi vrsti pa Inšpekcija dela.

Dopisi in polemike.

Zidanost. Pri nas se dogajajo pri poslovalnici Okr. urada za zavarovanje delavcev velike nerednosti radi katerih trpi posebno delavstvo. Delavci in podjetniki plačujejo velike prispevke za Okrožni urad za zavarovanje delavcev, toda nihče ne ve kje in zakaj se ta denar porabi. Naša želja je, da dobimo odgovor. — Odkar je umrl zdravnik Homan, je v Zidanem mostu nastal velik nered. Delavstvo nima zdravnika, ki bi obiskoval bolnike. Bolniki morajo iz daljnih krajev na lastne stroške naročati zdravnike, ker v slučaju hude boleznin bolnik ne more potovati. Bolniška blagajna pa teh stroškov neče povrniti, radi tega javno vprašamo Okrožni urad ali je voljan, da nam dá zopet zdravnika in zdravi. Zdravnik nam pa mora tudi v boleznin nuditi potrebno pomoč. Pa ne samo dvakrat na teden, kakor do sedaj, da ne bomo čakali v mrazu zdravnika, ki ordinira nič več in nič manj kot pol drugo uro in mora v tem kratkem času preiskati po 30 bolnikov, ter v slučaju nezgod tudi obvezovati. Vprašamo radi tega: kam gredo naši ogromni prispevki, da so razmere pri naši bolniški blagajni tako razorane. Kam gre ves naš denar? Za dolžnosti zahtevamo tudi pravice. Pri nas imamo člane bolniške blagajne, ki čakajo po mesec dni na bolniško podporo in podobne stvari. Imamo nešteto konkretnih slučajev, ki bi jih lahko navedli. Napol ozdravljen bolnik se mora podati v poslovalnico v Laškem, da se mu tam predloži podpora, ako ima posebno srčco. Po navdi pa se zgodi, da se gospodje zgovarjajo, da v blagajni ni denarja. Očita se bolnikom mnogokrat tudi, da so »švindlerji« in potepuhi itd. To postopanje ni pravilno in mi ga moramo obsojati.

Takih splošnih očitkov si delavstvo ne dopušča. Tudi pri ministrstvu za socialno politiko naj se nekaj ukrene, da se razmere zboljšajo. Imamo tudi slučaje, ko je delavec dobil manj podpore, kakor mu je pripadalo. — Zahtevamo, da se pri naši bolniški blagajni napravi vendar že enkrat red!

Maribor: mlinarji. Že zadnjič smo spregovorili resno besedo o delavstvu mlinске stroke v Mariboru; toda do danes se še nikdo ni oglasil, da bi nam poročal ali nas saj obvestil, kaj se je za zboljšanje razmer ukrenilo. Okrožna strokovna komisija v Mariboru nam je že nasvetovala, naj jim ustavimo pošiljanje lista »Delavec«; toda tega še nismo hoteli storiti, ker smo še vedno upali, da se bo našlo vsaj nekaj sodrugov, ki bodo skušali prepričati nezanimanje. Oglasil se ni nihče in mi smo prisiljeni mlinarskemu delavstvu ustaviti bodočo številko »Delavca«. Res je, da so sodrugi imeli težke čase in boje, toda res je tudi to, da so samovoljno postopali in se dali od kapitalistov ugnati, kar je samo obžalovanja vredno; ker radi tega trpe ostali sodrugi iste stroke v celi Sloveniji, smo dolžni, da to povemo javno, naj vsak sliši našo sodbo. —

Vevče. Tukajšnja podružnica osr. društva kemičnih oziroma papirniških delavcev je imela v nedeljo dne 4. t. m. popoldne svoj članski sestanek. O pomenu strokovne organizacije, zaupnikov in o splošnem položaju delavstva je poročal s. Golmajer z Ljubljane. Iz poročila smo posneli, da nas čaka še velikansko delo, zlasti na polju kontrole nad produkcijo, za katero do sedaj ni bilo nikakega zanimanja med delavstvom, kar je imelo za posledico, da smo morali vedno verovati podjetnikovim številkam, ki so bile vedno v prid podjetja.

Nadalje bo nujno potrebno, da se dogradi naša organizacija, ki stoji na stališču nepomirljivega razrednega boja tako, da bo res bojazmožna.

Da bomo vse te naloge mogli vršiti, je nujno potrebno, da si delimo delo in sicer na ta način, da si postavimo močan zaupniški zbor, ki bo sposoben izvrševati te naloge.

Predsednik podružnice s. Rome je poročal o predstojeh mezdnih gibanjih, kar se je vzelo na znanje. Po tem poročilu se je razvila debata o novi organizaciji, ki se snuje pod imenom »neodvisna«. Vsi navzoči so konstatirali, da ta organizacija, ki jo snujejo znani ljubljanski razdirači delavskega gibanja ne bo imela v Vevčah tal, kajti to delavstvo se zaveda, da brez enotnih organizacij tudi ne bo »enotne fronte«. Čudno se nam pa zdi, da ti »neodvisneži« ne gredo med Jugoslovansko strokovno zvezo in snujejo tam »enotno fronto«, ker so vendar že z njimi započeli akcijo v Ljubljani, da pridejo ravno med nas!

Zavedajoč se, da nas ne bodo rešili apostoli, temveč le lastno delo in močna skupna organizacija, ki stoji na razrednem stališču, in ki ima mednarodni značaj, smo lepo uspeli sestanek zaključili s pozivom na delo s parolo »Vsi za enega, eden za vse«!

Objave.

BOJKOT!

Iz Zürich smo prejeli sledeč dopis, ki ga v skrajšani obliki priobčujemo:

Poziv delavcem vseh dežel za solidarni nastop!

Izvrševalni odbor Mednarodne zveze organizacij živilskih delavcev je proglasil nad proizvodi tvrdke C. Remy & Cie. v Wygmael (Belgija)

svetovni bojkot.

Zato imamo razloge. Imenovana tvrdka je velepotezno podjetje. Največji mlina v Belgiji so njena last. — Tudi njeni proizvodi so svetovnega slovesa.

Toda njen cilj je vedno ogromen dobiček in zniževanje delavskih

mezd. Stremela je vedno za tem, da uniči delavske organizacije. Iste so stavile večkrat razne zahteve, ki jih podjetje ni nikdar hotelo uveljaviti. Izbruhnila je stavka, ki ni imela uspeha. Ta poraz delavstva je imel slabe posledice.

Sedemindeset delavcev je podjetje izprlo in pognalo na cesto.

V najhujši zimi so ti delavci brez strehe in kruha. Primorani smo, da proglasimo nad tvrdko splošen bojkot.

Delavci! Konzumentje!

Vi ste v stanu, da dokažete podjetju, da ima denarna moč svoje meje. Vračajte za to vse njegove proizvode, ki nosijo znamko levje glave, nazaj. Organizirano delavstvo ima za podjetje en odgovor: bojkot vsem proizvodom tvrdke C. Remy & Cie. Izvrševalni odbor mednar. zveze organizacij delavcev in delavk živilske industrije.

Prosimo vse delavske časopise za ponatis tega proglaša.

Pevski zbor.

Na željo mnogih sodrugov je Strokovna komisija ustanovila delavski pevski odsek. Sodrugi pevci, ki ljubijo delavsko pesem in žele pri tem pevskem zboru sodelovati, naj se zglasijo v tajništvu Strokovne komisije tekom tega meseca. Zbor začne delovati takoj, ko bo priglasih dovolj pevcev.

Splošni pregled. Socialna politika.

Delo inšpekcije dela v Celju.

Celjska inšpekcija dela pomaga kapitalistom pobijati 8urni delavnik. Strokovno tajništvo v Celju je vložilo pritožbo na inšpekcijo dela radi prestopka § 6. zakona o zaščiti delavcev v paromlinu Jošt, ker delavci delajo tam 10 do 12 ur na dan brez vsake pogodbe ali sporazuma. Inšpekcija dela je odgovorila tajništvu dobesedno to-le: »Na tam. dopis z dne 19. t. m. št. 27 1923 se Vam naznanja, da ni smatrati paromlin Antona Jošta v smislu zakona o zaščiti delavcev § 6, 2. odstavek za industrijsko podjetje. Za omenjeno podjetje pride v poštev 5. odstavek omenjenega § 6. in velja v takih podjetjih delavni čas 8 do 10 ur dnevno. V smislu 7. odstavka ni smatrati pri takih podjetjih delo, katero traja več nego 8 ur za nadurno delo, ker kakor že omenjeno, traja delavni čas v takih podjetjih 8 do 10 ur na dan. — Dokler se delavni čas za vsako tako kategorijo podjetij ne določi s posebno uredbo, je posameznim podjetnikom dano na prosto, delati 8 do 10 ur, ne da bi bila zakonita podlaga — prisiliti ga, da plača delo, ki traja več nego 8 ur s 50 odstotnim poviškom.« (Inž. Dejak s. r.) Jasno je torej, če gospod inšpektor Dejak zakon o zaščiti delavcev tako tolmači, kakor gospod industrijski tajnik inž. Šuklje, potem je škoda, da se nahaja pri inšpekciji dela, kjer ima baje slabo plačo.

Življensko zavarovanje v strokovnih organizacijah. Zveza angleških strokovnih organizacij bo v kratkem uvedla življensko zavarovanje svojega članstva. Posamezne strokovne organizacije bodo imele priliko, da s četrtletnimi prispevki zagotove svojim članom zavarovanje v slučaju smrti.

Gospodarstvo.

Zelega se je izdelalo v letu 1913 80 milijonov ton, sedaj pa se ga izdelata letno le 30 milijonov ton. Čudno je, kako moro cel svet izhajati s to malo množino. Neki angleški profesor je izračunal, da bi bili železni rudniki izčrpani že v 130 letih, ako bi znašala letna produkcija 80 milijonov ton. Zato skušajo, kako bi iznašli drug, boljši način izkoriščanja železnih rud. Francoska vlada je n. pr. prepovedala vsak izvoz odpadkov starega železa (izvzeta je samo Italija, ki je sklenila gospodarsko pogodbo s Francosko).

Gospodarska fronta! Od leve, od desne, od spredaj in zadaj slišiš gorlenji besedi. Kaj pomeni geslo »enotna gospodarska fronta? — To pomeni, da mora stopiti vsak delavec, bodisi ročni ali duševni, v skupno vrsto, ter se boriti složno za svoj kruh. Ali je taka fronta mogoča, potrebna? Na oba vprašanja moramo odgovoriti z najkrepkejšim »da«. — Mogoča je taka fronta in krvavo potrebna. Je pa še tretje vprašanje, ki nas sili pod pero. Glasi se: Ali je taka »enotna gospodarska fronta« sposobna za napad ali obrambo? — Pritrditi moremo samo v enem slučaju. Enotna gospodarska fronta je močna in krepka samo tedaj, če ima trdno, varno, brezhibno poslušajoče zaledje. Kaj pa tvori zaledje »enotni gospodarski fronti?« To so, sodrugi, delavske gospodarske organizacije, ki skrbijo in dovajajo živih delavskim bojevnikom. In če danes vprašamo, ali so vsi tisti, ki govore o enotni fronti, organizirani v zaledju, ali so člani Konzumnega društva za Slovenijo in krijejo le pri tem svoje življenjske potrebe? Delavske gospodarske organizacije so hrbtenica vsega delavskega gibanja. Če mislite na to, da to ni resnica, tedaj premislite, če more ostro nastopati proti podjetniku oni, ki je do vrata zadolžen v njegovi fasungi. Prvi dan stavke odreže podjetnik vse živčne datjave, čez dva dni pride delavec lačen trkat na vrata in prosit za sprejem, če tudi s sramotno plačo. Pogoji enotne gospodarske fronte je enotno zaledje, zato vsi v delavske gospodarske organizacije. Te moramo podpreti z deleži in rednimi hranilnimi vlogami!

Razno.

Enotna fronta. Tržaški komunistični list »Delo« obravnava v 156. številki z dne 1. februarja vprašanje enotne fronte, ki jo propagirajo bivši komunisti v Sloveniji.

V tem članku silno obsoja tako stremenje in dolži gg. Klemenčiča, Fabjančiča, dr. Lemeža in Stefanovića, da so zagrešili novo izdajstvo, ker so se zvezali z najbolj desničarskimi elementi socialpatriotizma.

»Delo« piše: »Cilj njihovega početja so mandati in zasiguranje njihovih pozicij na račun delavskega razreda.«

Zabeležili smo ta dogodek kot vestni kronisti. Vidi se, da je s takim pompom ustanovljena enotna fronta že pri svojem rojstvu prinesla seboj kal smrti, kajti nedvomno je, da se bodo pravi komunisti prej ali slej tej enotni fronti izneverili.

Opomnimo naj le še to, da če bi se naši komunisti ravnali po svojem programu, bi ne razbijali naših strokovnih organizacij in bi ne ustanavljali svojih »nezavisnih« kajti italijanski, kakor tudi drugi komunisti so ostali v enotnih strokovnih organizacijah.

Vse kaže, da dan sodbe ni več tako daleč!

Posledice orientalske vojne (Turčija-Grška). Iz raznih vetrov je prišlo v malo Grške nič manj kot 800 tisoč beguncev. Grki so na povratku po porazu iz Male Azije opustošili celo ozemlje in tako je ostalo na stotine soče Turkov brez strehe. Nansen, ki je vodil lansko leto akcijo za gladojočo Rusijo, je bil sedaj poslan v Tracijo, da nudi beguncem prvo pomoč. Gospodarstvo je tako na Turškem kakor v Grčiji docela razruvano.

Žena v ameriški industriji. — V Zedinjenih državah je po uradnih statistikah v industriji zaposlenih ena četrtnina žensk (osem in pol milijonov). Ko so se po Evropi ustanovljale prve ženske strokovne organizacije, ki so imele nalogo, da izboljšajo položaj žene v industriji, so jim podjetniki predbacivali, da ženske v tovarnah itak delajo samo za zabavo. Seveda so to le polena, ki jih mečejo ženskam podjetniki pod noge, kadar zahtevajo svoje pravice. Kajti ko bi bilo delavskim ženam težko delo v tovarnah le v zabavo, bi si to zabavo privoščile tudi žene milijonarjev in tovarnarjev, kar se pa v resnici ne dogaja.

Po svetu. Strokovno gibanje.

Delavsko strokovno gibanje stoji v zadnjem času v znamenju napadov na 8urni delavnik.

Ne samo, da je dosedanji delavni čas zvišan v poljedelskih, ampak tudi v industrijskih deželah.

Belgijski zbornici je bil predložen zakonski načrt, po katerem velja 8 urni delavnik le za one delavce, ki opravljajo nevarna, težka in nezdrava dela. Zakon bi stopil v veljavo takoj in bi trajal dve leti.

Do koncem l. 1923 je uvedla švicarska zvezna vlada 52 urni delavni teden. Ne samo v težki, temveč tudi v lahki industriji (čipkarski, pleskarski itd.)

Holandska je poljedelska dežela. Železničarji so dosedaj imeli 10 urni delavnik. Novi zakon predvideva 11 urno delo.

Stavka v Brodu se je končala brez uspeha. (Glej članek v zadnji številki »Delavca«: »Nesramna izdaja nad borečim se delavstvom«.)

V Bielski in Biavi (Poljska) je izbruhnila v tekstilni, kemični, lesni in kovinarski industriji stavka. Stopile so v stavko še vse ostale stroke. Razširila se je stavka na vsa bližnja industrijska okrožja.

Armada brezposelnih je v Poljski dosegla že število 75.000.

V čeških rudarskih revirjih se je po novih zakonskih odredbah uknil 6 urni delavnik.

Izjemo delajo pri vprašanju kapitalistične krize, ki se zrcali v brezposelnosti, skandinavske države. — Visoke cene nemških industrijskih izdelkov omogočajo hitri ekspanzivi (razteznosti) trgovine skandinavske države in njihovi industriji. Na Švedskem je padla brezposelnost od 33% na 14½%. Na Norveškem je padlo število brezposelnih za 45% proti brezposelnosti v letu 1921/22. Istotako na Danskem, ki je imela v lanskem letu 50.000, medtem ko ima sedaj le 25.000 brezposelnih. Te države delajo torej izjemo v gospodarski krizi kapitalizma, medtem, ko se v drugih deželah ta kriza vedno bolj postruje.

Pred dunajskim parlamentom se vrše vedno pogostejše demonstracije brezposelnih. — Množe se spopadi med delavstvom in policijo.

Kaos v Nemčiji, posebno v zasednem ruhrskem ozemlju izrabljajo na eni strani nacionalisti, na drugi strani pa drago plačani hujskači sovjetske vlade, ki imajo nalogo pospešiti politično revolucijo v Nemčiji. — Belgija in Francija imata prvenstvo v v reakcionarnih odredbah socialno-političnega značaja, medtem, ko so manjše države pri teh odredbah bolj oprezne. Tako je Portugalska uvedla kot normalni delavni čas 8urnik z nekaj izjemami.

Razdrapanje razmere v delavskem pokretu skuša urediti delavstvo: v deželah izkušenega delavstva se družijo razne delavske organizacije v enotne strokovne organizacije, delavstvo zaostalih dežel pa se bega v enotno politično fronto. Organizacija zavednih in fronta nezavednih, to je razlika. Uspehe žanje le organiziran nastop in tega se delavstvo pri nas še ne zaveda.

Angleški stavbinski delavci iščejo skupni forum za enotno strokovno organizacijo in vodijo v ta namen že precej časa pogajanja.

Angleški rudarji so se izrekli proti ruhrski zasedbi.

O vprašanju ruhrske zasedbe je razpravljala tudi amsterdamska strokovna internacionala in izdala protikupe, v katerih poziva delavstvo, da se ne sme pustiti izrabljati v šovinistične namene, da pa vselej in povsod varuje delavske interese in bdi nad nakanami imperialistov.

Zasedba ruhrskega ozemlja.

Ker so zapletene v vprašanje zasedbe ruhrskega ozemlja tudi delav-

ske strokovne organizacije in še prav posebno naša internacionala, je naša dolžnost, da spregovorimo svojo sodbo in obsodbo nad nasiljem.

Rursko ozemlje je sporna točka v vprašanju francosko-nemškega spora. Rurski revirji so ogromnega gospodarskega pomena in brez tega ozemlja bi bila Nemčija gospodarsko izvanredno oslABLJENA. Ob ta kamen pa se spodtakne lahko tudi cela Evropa v — gospodarski propad, iz katerega bi se stoletja ne mogla opomoči.

Na Francoskem vlada še danes splošno mnenje, da je Nemčija edina krivka, da je Evropa skočila v svetovno vojno. Razen zavednega delavstva je vsa francoska javnost prepričana o tej krivični sodbi.

Francoska je v svetovni vojni brezdvoma največ trpela. Vsa severna Francija je bila ob prevratu popolnoma uničena: vasi in mesta požgana, uničeno poljedelstvo in gospodarstvo.

Nemčija je bila v svetovni vojni poražena in Francoska ji je v znamenju zmage diktirala mirovno pogodbo v Versaillesu. Ta pogodba je privična, ker hoče Francoska z njo popolnoma uničiti Nemčijo.

Nemčiji je naložila mirovna konferenca vojno odškodnino 33 milijard mark v zlatu in blagu, s katero naj se popravi vso škodo v razrušenem ozemlju. To vsoto so določili na podlagi premoženja nemškega ljudstva.

Nemčija bi to ogromno vsoto mogoče premagala; ker se je pa Francoska bala, da se Nemčija gospodarsko še bolj razvije kljub tej ogromni odškodnini, ji je deloma uničila, deloma pa zaplenila zelo mnogo transportnega materiala, kolonij itd. Poleg tega so jo popolnoma izmozglale »zmagovite« dežele.

Ker je Nemčija kljub temu zopet prodrla na svetovni trg in ji Francoska ni mogla drugače do živega, jo je obdolžila, da ne plačuje v določenih obrokih vojne odškodnine.

Z oboroženo armado je zasedla srce Nemčije — rursko ozemlje. Vrše se nasilja nad nemškim ljudstvom, ki ogorčeno protestira proti zasedbi.

Francoska vlada je stopila pred parlament, da razjasni in opraviči to storjeno nasilje. Dobila je zaupnico s 478 proti 86 glasovom (socialisti in komunisti). Ta zaupnica je francoski narod osmešila, vendar deloma opravičila. Francoski narod je še danes prepričan, da je povzročilo svetovno vojno nemško ljudstvo; ne ve pa, da so tako v Francoski kakor v Nemčiji imperialisti, ki se prav nič ne razlikujejo. Glasovali pa so tudi za vojno tako zastopniki nemškega, kakor tudi zastopniki francoskega naroda.

Prav nič ne niso vprašali, ali Nemčija more odračunati vsoto od katere pripade na vsako osebo 200 tisoč mark; vedeli so, da se Nemčiji ubije s tem lahko njeno gospodarsko življenje. Nemška industrija je v popolnem obratu. Toda Nemčija nima prav ničesar od tega, če je proizvodna sila nemškega delavstva še tako ogromna.

V ravnanju Francoske z Nemčijo delavstvo ne vidi drugega, kakor večno iztirjevanje, ki ima namen uničiti nemško industrijo in z njo nemško ljudstvo. Ogromno Nemčijo s 60 milijonskim prebivalstvom spraviti na nivo malih gospodarsko oslABLJENIH držav.

Zapletene so v rursko zasedbo tudi nemške strokovne organizacije in posebej še naša amsterdamska strokovna internacionala. V ruhrskem ozemlju se vrše ogromne delavske protestne stavke in z njimi protestira delavstvo vsega sveta.

O njihovem zadržanju in odporosti bomo še govorili.

Tudi taktika strokovne internacionala je v tem vprašanju za nas važna.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Ivo Meznarič.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.